

Lausunto Kainuun hyvinvointialueen pelastustoimen palvelutasopäätöksestä

Khall 23.01.2024 § 11
14/11.01.00.03/2024

Valmistelija Hallintojohtaja Juhana Juntunen, puh. 044 725 5222.

Kainuun hyvinvointialue pyytää kaupungilta lausuntoa pelastustoimen palvelutasopäätöksestä.

Sisäministeriö on antanut 21.12.2022 asetuksen pelastustoimen palvelutasopäätöksestä 1225/2022. Asetuksessa säädetään pelastustoimen palvelutasopäätöksen sisällön perusteista, rakenteesta sekä aluehallintoviraston suorittamasta palvelutason arvioinnista. Palvelutasopäätöksen tulee perustua ajantasaiseen riskianalyysiin. Asetus edellyttää lisäksi, että palvelutasopäätöksestä käy ilmi, miten siinä on huomioitu pelastustoimen järjestämisestä annetun lain (613/2021) mukainen aluehallintoviraston lausunto ja vuosittainen asiantuntija-arvio, ministeriöiden suositukset, hyvinvointialueen vuosittainen selvitys pelastustoimen palvelujen toteutumisesta ja talouden tilasta, sekä aluehallintoviraston antamat puutteiden ja epäkohtien korjaamista koskevat määräykset.

Pelastustoimen palvelutasopäätöstä koskevan asetuksen 6 § edellyttää, että palvelutasopäätöksen perustana olevan riskianalyysin tulee sisältää sellaiset toimintaympäristön arvioinnin ja pelastustoimen onnettomuuskehityksen seurannan perusteella tunnistetut keskeiset uhat ja riskit sekä niiden muutokset, joihin pelastustoimen tulee varautua. Lisäksi poikkeusolojen uhkien arvioinnissa on otettava huomioon valmiuslaissa (1552/2011) määritellyt poikkeusolot. Hyvinvointialueen hallintosäännön 12 §:n 4 mukaan turvallisuusjaosto valmistelee esityksen pelastustoimen palvelutasopäätöksestä yhdessä pelastustoimen palvelualueen kanssa.

Palvelutasopäätöksen perusteella suurimmat puutteet pelastustoimen palveluissa liittyvät työvoiman saatavuuteen ja kykyyn tuottaa palveluita Kainuun alueella. Palvelutasopäätöksessä on kehittämissuunnitelma, jossa esitetään toimenpiteet palvelujen kehittämiseksi.

Palvelutasopäätöksen mukaan pelastustoimen palveluiden yhdenvertainen saatavuus koko alueella on huomioitu palvelutasopäätöksessä.

Yhdenvertaisuuden kehittämistoimenpiteissä pelastuslaitos pyrkii rakentamaan alueelleen painopistepaloasema verkoston, jossa pelastustoimen kiireellinen palvelutuotanto varmistetaan päätoimisen välittömässä valmiudessa olevan henkilöstön voimin. Lisäksi palvelutuotannossa panostetaan sopimuspalokuntahenkilöstön pito- ja vetovoimaan, jotta suurempiin ja pidempi kestoisiin onnettomuuksiin riittää henkilöstöä koko maakunnan alueella.

Paloasemaverkostoa ja pelastustoimen resursseja ylläpidetään riskiperusteisesti, jotta pelastustoimi pysyy turvallisuuden lähipalveluna.

Pelastustoimen palvelujen suunnittelu, tehtävien analysointi ja suorituskyvyn jatkuva kriittinen arviointi ovat avainasemassa tehokkaan pelastustoimen

kehittämisessä. Toimintaympäristön muutoksen seuraaminen ja ennakointi mahdollistaa toiminnan muuttamisen tarvittavalla tavalla.

Pelastustoimen kalustollinen ja määrällinen suorituskyky perustuvat paikallisesti ja alueellisesti arvioituihin onnettomuusuhkiin. Investoinnit tukevat palveluiden saatavuutta yhdenvertaisesti Kainuun alueella.

Nopea ja suorituskykyinen apu hätätilanteessa on yksi keskeisistä hyvinvointiyhteiskunnan peruspilareista. Pelastustoimen tavoitteena on tuottaa kiireelliset pelastustoiminnan palvelut lähipalveluna. Lähipalvelun avulla voidaan varmistaa onnettomuustilanteissa tarvittava suorituskyky ja toimintavalmiusaika.

Kalusto ja henkilöstö on sijoitettava hyvinvointialueella riskiperusteisesti, jotta resurssit sijaitsevat siellä missä niille on tarvetta. Uusin ajoneuvokalusto on sijoitettu käyttöasteeltaan kiireisimmille paloasemille.

Paloasemaverkostoa ylläpidetään Kainuun alueella riskiperusteisesti ja lähipalveluperiaatteen mukaisesti. Paloasemien osalta laaditaan palvelutasokaudella nykytila-arviointi ja kehittämissuunnitelma. Kehittämissuunnitelmassa huomioidaan toimitilojen terveellisyys, turvallisuus ja toiminnallisuus normaali- ja poikkeusoloissa.

Kainuun hyvinvointialueen pelastuslaitoksen tilojen kehittämissuunnitelma laaditaan yhteistyössä hyvinvointialueen tilapalveluiden kanssa. Tilojen kehitystyössä huomioidaan pelastuslaitoksen toiminnalliset tarpeet ja kustannustehokkuus.

Paloasemaverkoston osalta pelastustoiminnan lähtökohtana on, että pelastustoimen palveluita tuotetaan lähipalveluna.

Kainuun paloasemaverkosto on suurimmilta osin käyttöikänsä loppupäässä. Hyväkuntoisia ja nykyaikaisia tiloja löytyy ainoastaan Puolangalta, Suomussalmelta ja Sotkamosta. Kajaaniin valmistuu vuonna 2024 loppuvuodesta uusi paloasema, nykyisten väistötilojen tilalle. Huonoin tilanne tilojen suhteen on tällä hetkellä Kuhmossa, jossa toimitilat eivät ole terveelliset eivätkä täytä pelastustoimen toiminnallisia tarpeita. Nykyaikaiset ja terveelliset toimitilat ovat tärkeä pito- ja vetovoimatekijä, joka pitää huomioida jatkossa hyvinvointialueen toimitilainvestoinneissa. Pääperiaatteena tulee olla, että operatiivinen henkilöstö on samoissa tiloissa kaluston kanssa, jolla saavutetaan riittävä toimintavalmiusaika riskiruutujen tavoittamisvaatimusten mukaisesti.

Esittelijä Kaupunginjohtaja Juntunen Juhana

Päätösehdotus

Palvelutasopäätös on hyväksytty Kainuun hyvinvointialueen aluevaltuustossa 30.11.2023 § 61. Lausuntoa ei ole pyydetty laadinta- ja päätöksentekoprosessin aikana. Aluevaltuuston päätöksessä kuitenkin todetaan, että palvelutasopäätös tarkistetaan keväällä 2024 toukokuun loppuun mennessä siten, että palvelutasopäätöksessä esitetään keinot, millä riskiarvioinnin mukaiset riskikohteet saavutetaan tavoiteajassa.

Pelastustoimen palveluiden yhdenvertainen saatavuus koko Kainuun hyvinvointialueen alueella on huomioitava palvelutasopäätöksessä.

Pelastuslaitoksen suorituskyky ja nopea apu hätätilanteessa on yhdenvertaisten palveluiden saatavuudessa ehdoton edellytys. Pelastustoiminnan palvelut tulee tuottaa lähipalveluna.

Palvelutasopäätöksessä todetaan, että Kainuun paloasemaverkosto on suurimmilta osin käyttökänsä loppupäässä. Hyväkuntoisia ja nykyaikaisia tiloja löytyy ainoastaan Puolangalta, Suomussalmelta, Sotkamosta. Kajaaniin valmistuu vuonna 2024 loppuvuodesta uusi paloasema, nykyisten väistötilojen tilalle. Edelleen palvelutasopäätöksessä todetaan, että huonoin tilanne tilojen suhteen on tällä hetkellä Kuhmossa, jossa toimitilat eivät ole terveelliset eivätkä täytä pelastustoimen toiminnallisia tarpeita. Kuhmon kaupunki toteaa saman eli Kuhmon toimitilat eivät ole terveelliset eivätkä täytä pelastustoimen toiminnallisia tarpeita. Kuhmon kaupunki voi tukea hyvinvointialuetta uuden paloaseman sijoittumista keskustan alueelle samalla tavalla kuin kaupunki on ollut tukemassa hyvinvointialuetta uuden sote-aseman sijoittumisessa. Kuhmon kaupunginhallitus esittää, että Kuhmon uuden paloasemahankkeen osalta lähdetään etenemään mahdollisimman pikaisesti.

Pelastuslaitoksen tulee olla aktiivisesti mukana kuntien varautumisen tukemisessa Kainuun maakunnan kokonaisvarautumisen kehittämisessä ja vastata pelastustoimen alueen kokonaisturvallisuuden yhteensovittamisesta.

Ensihoidon ja pelastustoimen yhteistyötä tulee kehittää ja etsiä synergiahyötyjä. Yhteistyötä rajoittavana tekijänä tällä hetkellä on Kuhmon toimipisteen työntekijöiden koulutusvaje, kahdeksasta palomiehen virasta ainoastaan kaksi on täytetty pelastajakurssin (vaadittu minimikoulutus) käyneillä henkilöillä. Koska ammattikoulutettua henkilöstöä ei ole ollut saatavilla, on määräaikaan palomiehen virkoihin jouduttu nimittämään sopimuspalokunnan koulutusjärjestelmän kautta koulutautuneita sopimuspalomiehiä, joilla ei ole pätevyyttä tai koulutusta toimia ensihoidossa.

Pätevien työntekijöiden saamiseen Kuhmoon tulee kiinnittää jatkuvaa huomiota, pelastajapula on toki valtakunnallinen haaste. Pelastajapulan vaivatessa tulee nuorille markkinoida pelastusalan opintoja sekä mahdollisia alanvaihtajia kannustaa harkitsemaan pelastajan uraa. Kuhmon Yhteislukion turvallisuusopintoihin kuuluu mm. tutustuminen pelastuslaitoksen toimintaan sekä pelastajan ammattiin.

Merkitään, että puheenjohtaja Heikki Huotari ilmoitti olevansa esteellinen ja poistui kokouksesta tämän asian käsittelyn ajaksi. Puheenjohtajana tämän asian osalta toimi Eija Komulainen.

Päätös Kaupunginhallitus yksimielisesti hyväksyi kaupunginjohtajan päätösehdotuksen.